

सन २०१२-२०१३ या शैक्षणिक वर्षापासून माध्यमिक स्तरावरील पूर्व व्यवसायिक अभ्यासक्रमाच्या नवीन / अधिकच्या तुकड्यांना कायमस्वरूपी विनाअनुदान तत्वावर सुरू करण्यास मान्यता देणेबाबत....

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,

शासन निर्णय क्रमांक : व्हीओसी-२०१२/४३८/प्र.क्र.२०१/व्यशि-४,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक : २७ ऑगस्ट, २०१२.

संदर्भ : १) उच्च व तंत्र शिक्षण शासन निर्णय क्र. व्हीओसी-२०११/११४७/प्र.क्र.५/ व्यशि-४, दिनांक १३/१/२०११.

२) आयुक्त कौशल्य विकास, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई यांचे पत्र क्रमांक ५/व्हीओसी/२०१२-१३/४६ दिनांक २०.०६.२०१२.

३) संचालक (व्यवसाय शिक्षण) व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, मुंबई यांचे पत्र १) क्रमांक : ५/व्हीओसी/२०१२-१३/७७, दिनांक ०२.०७.२०१२.

२) क्रमांक : ५/व्हीओसी/२०१२/५०, दि.१९.०७.२०१२ व दि.२३/७/२०१२.

प्रस्तावना : केंद्र शासनाच्या नवीन शैक्षणिक धोरणानुसार माध्यमिक स्तरावर व्यवसाय शिक्षणाची जोड देऊन विद्यार्थ्यांमध्ये व्यवसाय शिक्षणाची आवड निर्माण करणे व प्राथमिक कौशल्य विकसित करण्याच्या दृष्टीने खालील तीन बहुकौशल्ययुक्त अभ्यासक्रम १९९६-९७ पासून सुरू करण्यात आले.

१. V-1 मूलभूत तंत्रज्ञानाची ओळख (Introduction to Basic Technology-IBT),
२. V-2 अभियांत्रिकी तंत्रज्ञानाची मूलभूत तत्त्वे (Elements of Mechanical Engineering-EME)
३. V-3 विद्युत आणि इलेक्ट्रॉनिक्स तंत्रज्ञानाची मूलभूत तत्त्वे (Elements of Electrical and Electronics Technology-EEET)

या अभ्यासक्रमांची वाढती मागणी लक्षात घेऊन शैक्षणिक वर्ष २०१२-१३ पासून माध्यमिक स्तरावरील पूर्व व्यवसायिक अभ्यासक्रमाच्या नवीन / अधिकच्या तुकड्या कायम स्वरूपी विनाअनुदानित तत्वावर सुरू करण्यासाठी व्यवसाय शिक्षण संचालनालयाकडून अर्ज मागविण्यात आले होते. सदर अर्जाची छानणी केल्यानंतर संचालनालयाने शासनास शिफारस केलेल्या प्रस्तावामधील विहित निकष/मानकांची पूर्तता करणाऱ्या ५ संस्थांच्या ६ तुकड्यांना माध्यमिक स्तरावरील पूर्व व्यवसायिक अभ्यासक्रम सुरू करण्यास परवानगी देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय : माध्यमिक स्तरावरील पूर्व व्यवसायिक अभ्यासक्रमाच्या ५ अशासकीय संस्थांमध्ये ६ अधिकच्या/नवीन तुकड्या (सोबतच्या प्रपत्रात दर्शविल्याप्रमाणे) कायमस्वरूपी विनाअनुदानित तत्वावर शैक्षणिक वर्ष २०१२-१३ पासून सुरू करण्यास खालील अटी व शर्तीच्या अधिन राहून शासनाची मान्यता देण्यांत येत आहे. याचा लाभ माध्यमिक स्तरावरील ३६० विद्यार्थ्यांना होईल.

अटी व शर्ती :-

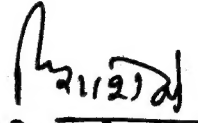
१. संबंधित संस्थेस माध्यमिक शाळा संहितेमध्ये नमूद केलेल्या सर्व अटी व शर्तीची पूर्तता करणे बंधनकारक राहील.
२. मान्य अभ्यासक्रमांच्या नवीन / अधिकच्या तुकड्या सुरू करण्यास कायमस्वरूपी विना अनुदानित तत्वावर मान्यता दिली असली तरीही, भविष्यात कोणत्याही प्रकारचे अनुदान अथवा आर्थिक मदत देण्यांत येणार नाही.

३. मान्य अभ्यासक्रम राबविणा-या संस्थांना शासन/संचालनालय/संचालनालयाच्या अखत्यारीतील संबंधित कार्यालये यांच्या कडून वेळोवेळी निर्गमित होणाऱ्या आदेशांचे पालन करणे बंधनकारक राहिल.
४. शासनाने वेळोवेळी निश्चित केलेले शिक्षण शुल्क विद्यार्थ्यांकडून आकारणे संस्थेस बंधनकारक राहिल.
५. "कायमस्वरूपी विनाअनुदान तत्वावर मान्यता मिळालेले माध्यमिक स्तरावरील पूर्व व्यवसायिक अभ्यासक्रम" असा सूचना फलक संस्थांनी दर्शनी भागावर लावणे बंधनकारक राहिल. सूचना फलकावर अभ्यासक्रमांच्या मंजूर तुकड्यांची संख्या व मंजूर प्रवेश क्षमता याचा उल्लेख करण्यात यावा.
६. संबंधित संस्थेने मंजूर अभ्यासक्रमासाठी मानकानुसार आवश्यक असलेल्या सर्व पायाभूत सुविधा उपलब्ध करून देऊन तात्काळ अभ्यासक्रम सुरु करावेत.
७. सदर अभ्यासक्रमांना कायमस्वरूपी विनाअनुदान तत्वावर मान्यता देण्यांत आल्यामुळे या अभ्यासक्रमाकरीता संस्थेने नियुक्त केलेल्या सर्व कर्मचारी वर्गाची सेवा /वेतन व तदनुषंगिक बाबींची जबाबदारी सर्वस्वी संबंधित संस्थेची राहिल. याबाबत शासन कोणतीही जबाबदारी घेणार नाही.
८. मंजूर अभ्यासक्रमांकरीता आवश्यक कर्मचाऱ्यांच्या नियुक्त्या, त्यांची किमान शैक्षणिक अर्हता, अनुभव याबाबत संस्थेने महाराष्ट्र खाजगी शाळांतील कर्मचारी (सेवेच्या शर्ती) नियमावली, १९८१ मधील तरतुदीनुसार तसेच शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या आदेशानुसार कार्यवाही करण्यांत यावी.
९. भविष्यात सदरचे अभ्यासक्रम बंद करण्याबाबत, किंवा त्यात कोही बदल करण्याबाबत शासनाने निर्णय घेतल्यास तो विनाअट, विनाविलंब संस्थेने अंमलात आणणे आवश्यक राहिल.
१०. अभ्यासक्रमांच्या मंजूर तुकड्यांमधील प्रवेशाकरीता, शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेले सामाजिक / समांतर आरक्षण व इतर नियमांचे संस्थेने काटेकोरपणे पालन करावे व गुणानुक्रमे प्रवेश देण्यांत यावेत.
११. अभ्यासक्रमांना मंजूरी मिळाल्यानंतर सदर अभ्यासक्रम संस्थेत सुरु केल्याबाबतची माहिती संस्थेने महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक परीक्षा मंडळास तात्काळ द्यावी त्याबाबतची अनुषंगिक कार्यवाही करावी.
१२. मान्यता देण्यांत आलेल्या अभ्यासक्रमाच्या अधिकच्या/नविन तुकड्यांची प्रवेश क्षमता प्रती तुकडी ६० असून, शैक्षणिक वर्ष २०१२-२०१३ मध्ये मंजूर प्रवेश क्षमतेच्या ५०% पेक्षा कमी प्रवेश झाल्यास अशा तुकड्या सुरु ठेवण्याकरीता संबंधित जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिका-यांची परवानगी घेणे आवश्यक राहिल. त्याचप्रमाणे सलग तीन शैक्षणिक वर्षांमध्ये मंजूर प्रवेश क्षमतेच्या ५०% पेक्षा कमी प्रवेश झाल्यास सदर अभ्यासक्रमाची तुकडी बंद करण्याची कार्यवाही करण्यांत येईल.
१३. शैक्षणिक गुणवत्ता वाढविण्यासाठी उपरोक्त अटी व शर्तीमध्ये बदल करण्याचे किंवा नविन अटी व शर्ती अंतर्भूत करण्याचे अधिकार शासनाचे राहतील.
१४. पूर्व व्यवसायिक अभ्यासक्रमाच्या तुकड्यांमध्ये विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्यापूर्वी संचालक (व्यवसाय शिक्षण) यांचेकडून स्थानिक स्तरावर समिती नेमून समितीच्या निरीक्षणानुसार संचालनालयाच्या परवानगीने प्रवेश देण्यात यावेत.
१५. मान्यता देण्यांत आलेल्या अभ्यासक्रमाच्या तुकड्यांची प्रवेश क्षमता प्रती तुकडी ६० असून, शैक्षणिक वर्ष २०१२-२०१३ मध्ये मंजूर प्रवेश क्षमतेच्या ५०% पेक्षा कमी प्रवेश झाल्यास अशा तुकड्या सुरु ठेवण्याकरीता संबंधित जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिका-यांची परवानगी घेणे आवश्यक राहिल. त्याचप्रमाणे सलग तीन शैक्षणिक वर्षांमध्ये मंजूर प्रवेश क्षमतेच्या ५०% पेक्षा कमी प्रवेश झाल्यास सदर अभ्यासक्रमाची तुकडी बंद करण्याची कार्यवाही करण्यांत येईल.

शैक्षणिक वर्ष २०१२-१३ मध्ये मान्यता दिलेल्या सोबतच्या यादीतील किती संस्थांनी व्यवसाय अभ्यासक्रम सुरु केले, अभ्यासक्रम निहाय प्रवेशित विद्यार्थी संख्या याबाबतची माहिती संचालक, व्यवसाय शिक्षण यांनी शासनास दिनांक ३१.१०.२०१२ पर्यंत सादर करावी.

हा शासन निर्णय राज्य शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्र. २०१२०८२७१५४५३०२४०२ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(दि.ल.राशिद)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत :-

- १) आयुक्त कौशल्य विकास, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य मुंबई -१
- २) संचालक (व्यवसाय शिक्षण) व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य मुंबई -१
- ३) सर्व विभागीय शिक्षण उपसंचालक, (शालेय शिक्षण विभाग), मुंबई/पुणे/नाशिक/कोल्हापूर/लातूर/नागपूर/अमरावती/औरंगाबाद (यांचेकडे व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय मार्फत)
- ४) सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण प्रादेशिक कार्यालय, मुंबई/नाशिक/पुणे/अमरावती/नागपूर (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालया मार्फत.)
- ५) संबंधित जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी (संचालनालयामार्फत)
- ६) संबंधित अशासकीय संस्था (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालया मार्फत. त्यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी सर्व संबंधित संस्थांना अवगत करावे.)
- ७) मा. मंत्री (उ व तं.शि) यांचे खाजगी सचिव
- ८) मा. राज्यमंत्री (उ व तं.शि) यांचे खाजगी सचिव
- ९) निवड नस्ती (व्यशि-४)

प्रत :-

- १) आयुक्त कौशल्य विकास, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य मुंबई -१
- २) संचालक (व्यवसाय शिक्षण) व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य मुंबई -१
- ३) सर्व विभागीय शिक्षण उपसंचालक, (शालेय शिक्षण विभाग), मुंबई/पुणे/नाशिक/कोल्हापूर/लातूर/नागपूर/अमरावती/औरंगाबाद (यांचेकडे व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय मार्फत)
- ४) सहसंचालक, व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण प्रादेशिक कार्यालय, मुंबई/नाशिक/पुणे/अमरावती/नागपूर (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालया मार्फत.)
- ५) संबंधित जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी (संचालनालयामार्फत)
- ६) संबंधित अशासकीय संस्था (व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालया मार्फत. त्यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांनी सर्व संबंधित संस्थांना अवगत करावे.)
- ७) मा. मंत्री (उ व तं.शि) यांचे खाजगी सचिव
- ८) मा. राज्यमंत्री (उ व तं.शि) यांचे खाजगी सचिव
- ९) निवड नस्ती (व्यशि-४)

**शैक्षणिक वर्ष २०१२-१३ पासून मान्यता देण्यात येणा-या पूर्व व्यवसायिक
अभ्यासक्रमाचे नाव व तुकड्यांची संख्या.**

विभाग	जिल्हा	अ. क्र.	संस्थेचे नाव व पत्ता	शैक्षणिक वर्ष २०१२-१३ पासून देण्यात येणा-या पूर्व व्यवसायिक अभ्यासक्रमाचे नाव व तुकड्यांची संख्या.	
				अभ्यासक्रमाचे नाव	मंजूर तुकड्यांची संख्या (प्रती तुकड्या प्रवेश क्षमता ६० विद्यार्थी)
१		२	३	४	५
मुंबई	ठाणे	१	अभिनव शेतकरी शिक्षण मंडळ संचलित अभिनव विद्यामंदिर गोडदेव, भाईदर (पूर्व), ता. जि. ठाणे.	विद्युत आणि इलेक्ट्रॉनिक्स तंत्रज्ञानाची मूलभूत तत्वे (वि - ३)	१
				यंत्र अभियांत्रिकीची मूलभूत तत्वे (वि - २)	१
पुणे	पुणे	२	दि पुना गुजराती केळवाणी मंडळाचे डॉ. जी. जी. शहा इंग्लीश मिडीयम हायस्कूल, ४१३३ कसबा पेठ, पुणे.	यंत्र अभियांत्रिकीची मूलभूत तत्वे (वि - २)	१
		३	मराठवाडा मित्र मंडळाचे एम. एम. विद्यामंदिर (माध्य. विभाग) स. नं. ४/५१, ४/१५ सेक्टर नं. ३४, धेरगाव (काळेवाडी) जि. पुणे.	यंत्र अभियांत्रिकीची मूलभूत तत्वे (वि - २)	१
औरंगाबाद	नांदेड	४	संस्कृती संवर्धन मंडळ सगरोजी, श्री छत्रपती शिवाजी हायस्कूल, शारदानगर सगरोजी, ता. बिलोली, जि. नांदेड.	मूलभूत तंत्र ज्ञानाची ओळख (वि - १)	१
	लातूर	५	शारदोपासक शिक्षण संस्था, औराद शहाजानी, ता. निलंगा, जि. लातूर.	विद्युत आणि इलेक्ट्रॉनिक्स तंत्रज्ञानाची मूलभूत तत्वे (वि - ३)	१

*****

२१/२/२३